

ΤΑΞΗ: Β' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Συντονίστρια: ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ

Υπεύθυνος καθηγητής: ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΗΓΟΥΝΑΚΗΣ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ 1^ο (Αριστοτέλης, *Μετά τὰ Φυσικά*)

Διὰ γὰρ τὸ θαυμάζειν οἱ ἄνθρωποι καὶ νῦν καὶ τὸ πρῶτον ἤρξαντο φιλοσοφεῖν, ἐξ ἀρχῆς μὲν τὰ πρόχειρα τῶν ἀτόπων θαυμάσαντες, εἶτα κατὰ μικρὸν οὕτω προϊόντες καὶ περὶ τῶν μειζόνων διαπορήσαντες, οἷον περὶ τῶν τῆς σελήνης παθημάτων καὶ τῶν περὶ τὸν ἥλιον καὶ τὰ ἄστρα καὶ περὶ τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως. Ὁ δ' ἀπορῶν καὶ θαυμάζων οἶεται ἀγνοεῖν (διὸ καὶ ὁ φιλόμυθος φιλόσοφος πῶς ἐστίν· ὁ γὰρ μῦθος σύγκειται ἐκ θαυμασίων).

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ 2^ο (Αριστοτέλης, *Προτρεπτικός πρὸς Θεμίσιωνα*)

Τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν βίον ἡμῖν, οἷον τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα, καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται, τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστιν ἡ χρῆσις, καὶ πλεον θάτερον ἀπεργάζεται τοῖς μὴ δεόντως αὐτοῖς χρωμένοις. Δεῖ τοίνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαι τε αὐτὴν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως, δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα. Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως.

Ἔτι τοίνυν ἄλλαι μὲν εἰσὶν αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων ἐπιστήμαι, ἄλλαι δὲ αἱ χρώμεναι ταύταις, καὶ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπηρετοῦσαι, ἕτεραι δὲ αἱ ἐπιτάττουσαι, ἐν αἷς ἐστὶν ὡς ἂν ἡγεμονικωτέραις ὑπαρχούσαις τὸ κυρίως ὄν ἀγαθόν. Εἰ τοίνυν μόνῃ ἢ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα καὶ ἢ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἢ τὸ ὅλον ἀγαθὸν θεωροῦσα, ἥτις ἐστὶ φιλοσοφία, χρῆσθαι πᾶσι καὶ ἐπιτάττειν κατὰ φύσιν δύναται, φιλοσοφητέον ἐκ παντὸς τρόπου, ὡς μόνῃς φιλοσοφίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀναμάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Α1. Απαντήστε σύντομα στα ακόλουθα ερωτήματα:

1. «προϊόντες»: Σε ποιους αναφέρεται ἡ μετοχή;
2. «τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστιν ἡ χρῆσις»: Πού αναφέρεται ἡ αντωνυμία «τούτων»;
3. «χρῆσθαι_αὐτῇ»: Πού αναφέρεται ἡ αντωνυμία «αὐτῇ»;

4. «ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης»: Πού αναφέρεται ο εμπρόθετος προσδιορισμός «ἐν ἑαυτῇ»;
5. Τι σημαίνει η φράση «τὰ πρόχειρα τῶν ἀτόπων»;

Μονάδες 10

B1. «Διὰ γὰρ τὸ θαυμάζειν οἱ ἄνθρωποι καὶ νῦν καὶ τὸ πρῶτον ἤρξαντο φιλοσοφεῖν»(ἀπόσπασμα 1^ο): Να σχολιάσετε την παραπάνω άποψη του Αριστοτέλη, κάνοντας ιδιαίτερη αναφορά στο περιεχόμενο των όρων «θαυμάζειν» και «φιλοσοφεῖν».

Μονάδες 10

B2. «Τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν βίον ἡμῖν ... βίον διάξειν ὠφελίμως» (ἀπόσπασμα 2^ο): Ποιο είναι το επιχείρημα του Αριστοτέλη στη συγκεκριμένη παράγραφο με το οποίο προσπαθεί να μας προτρέψει στην φιλοσοφία;

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε μία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση την εισαγωγή του σχολικού βιβλίου:

- i. Η αμφισβήτηση των σοφιστών κατέληγε στην άρνηση.
- ii. Ο Σωκράτης ισχυριζόταν πως καμία φιλοσοφική θεωρία δε γέννησε ο ίδιος.
- iii. Ο Σωκράτης δε συμμετείχε σε μεγάλες θρησκευτικές τελετές.
- iv. Όλοι οι μαθητές του Σωκράτη ήταν δημοκρατικοί.
- v. Η καταδίκη του Σωκράτη σε θάνατο ψηφίστηκε από 300 δικαστές.

Μονάδες 10

B4.α. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α με τις ετυμολογικά συγγενείς τους από τη στήλη Β: (Προσοχή!!! Τρεις λέξεις της στήλης Β περισσεύουν).

Α	Β
1. ἐστίν	α. αγωγός
2. διάξειν	β. έναρξη
3. ὑπαρχούσαις	γ. εισιτήριο
4. περιεχούσης	δ. μάρτυρας
5. προϊόντες	ε. προίκα
6. ἀναμάρτητον	στ. οντότητα
	ζ. πλεονέκτημα
	η. εξωτικός
	θ. αμαρτωλός

(Μονάδες 6)

B4.β. ὄργανα-μέλλομεν: Να γράψετε για κάθε λέξη δύο σύνθετα στα νέα ελληνικά.

(Μονάδες 4)

Μονάδες 10

B5. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΛΟΥ ΜΑΡΙΝΟΦ «Πλάτωνας, όχι Πρόζακ»

Στο παρακάτω απόσπασμα ο Λου Μαρίνοφ, καθηγητής φιλοσοφίας στο City College της Νέας Υόρκης, αναφέρεται στον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η φιλοσοφία στη ζωή του ανθρώπου. Να συγκρίνετε τις απόψεις του με το 2^ο απόσπασμα του Αριστοτέλη.

«Ένας μεσήλικας άνδρας σχεδιάζει αλλαγή καριέρας. Ένα επιτυχημένο διευθυντικό στέλεχος προσπαθεί να αποφασίσει αν θα αφήσει τη γυναίκα του με την οποία είναι παντρεμένος για πάνω από 20 χρόνια. Μία γυναίκα ζει ευτυχισμένη με τον άντρα της, αλλά μόνο ο ένας θέλει παιδιά. Ένας μηχανικός και ανύπαντρος πατέρας τεσσάρων παιδιών ανησυχεί μήπως αν αποκαλύψει ένα σχεδιαστικό λάθος σε ένα πρόγραμμα για το οποίο υφίσταται μεγάλη πίεση θα χάσει τη δουλειά του. Όλοι αυτοί οι άνθρωποι έχουν ζητήσει επαγγελματική βοήθεια για να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που νομίζουν ότι τους καταβάλλουν. Παλιότερα αυτοί οι άνθρωποι θα κατέφευγαν στα γραφεία ψυχολόγων και ψυχιάτρων. Και μερικοί από αυτούς μπορεί να έβρισκαν βοήθεια σε αυτά τα μέρη. Τίποτα, όμως, από τα παραπάνω δεν θα έφτανε στην καρδιά του προβλήματος. Όμως, τώρα υπάρχει κι άλλη μία επιλογή για τους ανθρώπους που δεν είναι ικανοποιημένοι ή αντιτίθενται στην ψυχολογική ή ψυχιατρική θεραπεία, οι φιλοσοφικές συμβουλές. Όλο και περισσότεροι φτάνουν στο συμπέρασμα ότι η φιλοσοφική γνώση περιλαμβάνει λογική, ηθική, αξίες, νόημα, εκλογίκευση, λήψη αποφάσεων σε καταστάσεις διαμάχης ή ρίσκου. Και σε όλες τις εξαιρετικά πολύπλοκες καταστάσεις που χαρακτηρίζουν την ανθρώπινη ζωή αναλαμβάνοντας τον χειρισμό των προσωπικών τους φιλοσοφιών πάνω στη ζωή μερικές φορές με τη βοήθεια των μεγαλύτερων διανοητών του παρελθόντος μπορούν να φτιάξουν ένα πλαίσιο βάσει του οποίου, όποια προβλήματα έχουν, μπορούν να τα χειριστούν.»

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (ΠΛΑΤΩΝ Ἀπολογία Σωκράτους 24b-c)

Ο Σωκράτης στο παρακάτω απόσπασμα από την απολογία του αναφέρεται στον Μέλητο –τον έναν από τους κατηγορούς του -και στις κατηγορίες που του προσάπτει περί αθεΐας και διαφθοράς των νέων.

Περὶ μὲν οὖν ὧν οἱ πρῶτοί μου κατήγοροι κατηγοροῦν αὕτη ἔστω ἱκανὴ ἀπολογία πρὸς ὑμᾶς· πρὸς δὲ Μέλητον τὸν ἀγαθὸν καὶ φιλόπολιν, ὡς φησὶ, καὶ τοὺς ὑστέρους μετὰ ταῦτα πειράσομαι ἀπολογήσασθαι. Αὐθις γὰρ δὴ, ὥσπερ ἑτέρων τούτων ὄντων κατηγορῶν, λάβωμεν αὖ τὴν τούτων

ἀντωμοσίαν. Ἔχει δέ πως ᾧδε· Σωκράτη φησὶν ἀδικεῖν τούς τε νέους διαφθείροντα καὶ θεοὺς, οὓς ἡ πόλις νομίζει, οὐ νομίζοντα, ἕτερα δὲ δαιμόνια καινά. Τὸ μὲν δὴ ἔγκλημα τοιούτων ἐστίν· τούτου δὲ τοῦ ἐγκλήματος ἐν ἕκαστον ἐξετάσωμεν. Φησὶ γὰρ δὴ τοὺς νέους ἀδικεῖν με διαφθείροντα. Ἐγὼ δέ γε, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικεῖν φημί Μέλητον, ὅτι σπουδῇ χαριεντίζεται, ῥαδίως εἰς ἀγῶνα καθιστὰς ἀνθρώπους, περὶ πραγμάτων προσποιούμενος σπουδάζειν καὶ κήδεσθαι ᾧν οὐδὲν τούτῳ πώποτε ἐμέλησεν· ὡς δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, πειράσομαι καὶ ὑμῖν ἐπιδειξάι. Καί μοι δεῦρο, ᾧ Μέλητε, εἰπέ· ἄλλο τι ἢ περὶ πλείστου ποιῆ ὅπως ὡς βέλτιστοι οἱ νεώτεροι ἔσονται;

αὐθις- αὐ = πάλι

ἀντωμοσία = ἐνορκη καταγγελία

δαιμόνιο=θεότητα

σπουδάζω= ασχολούμαι

δεῦρο=προς τα εδῶ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να γράψετε τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: «Περὶ μὲν οὖν ᾧν ... ἀντωμοσίαν».

Μονάδες 10

Γ2. Με ποιον τρόπο απευθύνεται ο Σωκράτης προς τον Μέλητο και τι αναφέρει για το κατηγορητήριο και το ήθος του κατηγορού του;

Μονάδες 10

Γ3α. «Αὐθις γὰρ δὴ, ὡσπερ ἑτέρων τούτων ὄντων κατηγορῶν, λάβωμεν αὐ τὴν τούτων ἀντωμοσίαν»: Να ξαναγραφεί η πρόταση, αφού μεταφερθούν ὅλοι οἱ κλιτοὶ τύποι στον αντίθετο αριθμό. (μονάδες 4)

Γ3β. «Αὐθις γὰρ δὴ, ὡσπερ ἑτέρων τούτων ὄντων κατηγορῶν, λάβωμεν αὐ τὴν τούτων ἀντωμοσίαν. Ἔχει δέ πως ᾧδε»: Να γραφεί το β' ενικό προστακτικῆς αορίστου β' των ρημάτων του αποσπάσματος. (μονάδες 2)

Γ3γ. Να τοποθετήσετε τους παρακάτω ὄρους στον τύπο που ζητεῖται :

ἔστω : ἴδιος τύπος στον ἄλλο αριθμό.

νομίζει : β' ενικό παρατατικού στη μέση φωνή.

αὐτή : δοτική πληθυντικού.

εἰπέ : απαρέμφατο στον ἴδιο χρόνο.

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

Γ4.α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους όρους: *πρὸς ὑμᾶς, ἀπολογήσασθαι, τοιοῦτόν, Μέλητον, ῥαδίως, τούς νέους.* (μονάδες 6)

Γ4.β. «*ὡς δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, πειράσομαι καὶ ὑμῖν ἐπιδείξαι*»: Να αναγνωρίσετε συντακτικά τη δευτερεύουσα πρόταση του αποσπάσματος (εἶδος, ρόλο, εισαγωγή, εκφορά). (μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ !!!

